OIKEUSMINISTERIÖ

4.3.2019

LsN Tanja Innanen

Hallintovaliokunnalle

EHDOTUKSET EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSIKSI MUIHIN TIETOJÄRJESTELMIIN PÄÄSYN EDELLYTYKSISTÄ SEKÄ ASETUKSEN (EU) 2018/1862 JA ASETUKSEN (EU) yyyy/xxx [ECRIS-TCN] MUUTTAMISESTA SEKÄ MUIHIN EU:N TIETOJÄRJESTELMIIN PÄÄSYN EDELLYTYKSISTÄ ETIAS-JÄRJESTELMÄN TARKOITUKSIA VARTEN SEKÄ ASETUKSEN (EU) 2018/1240, ASETUKSEN (EY) N:o 767/2008, ASETUKSEN (EU) 2017/2226 JA ASETUKSEN 2018/1861 MUUTTAMISESTA

Euroopan komissio antoi 7.1.2019 asetusehdotukset (KOM(2019) 3 lopullinen ja KOM(2019) 4 lopullinen), joilla pyritään mahdollistamaan ETIAS-järjestelmän täysimääräinen käyttäminen säätämällä siitä, että ETIAS-järjestelmä voi tehdä kyselyitä EU:n muihin tietojärjestelmiin.

Asetus (EU) 2018/1240 Euroopan matkustustieto- ja lupajärjestelmän (ETIAS) perustamisesta annettiin 12.8.2018. ETIAS-järjestelmällä on tarkoitus määrittää viisumipakosta vapautettujen kolmansien maiden kansalaisten maahantulokelpoisuus ennen kuin he matkustavat Schengen-alueelle. Tavoitteena on arvioida, aiheuttaako heidän matkansa turvallisuusriskin, laittoman maahantulon riskin tai suuren epidemiariskin. Asetuksen mukaan ETIAS-järjestelmän tietojenvaihdosta muiden tietojärjestelmien kanssa säädetään myöhemmin erikseen. ETIAS-asetuksen johdanto osan 58 kappaleessa todetaan, että jos unionin tasolla perustetaan keskitetty järjestelmä niiden jäsenvaltioiden määrittämiseksi, joilla on kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden rikostuomioita koskevia tietoja, ETIAS:n olisi voitava tehdä siihen kyselyjä.

Ehdotuksista oikeusministeriön toimialaan kuuluu erityisesti asetusehdotus (KOM(2019) 3 lopullinen), jolla on tarkoitus muuttaa niin sanottua ECRIS-TCN-asetusta. ECRIS-TCN-asetusta koskevat neuvottelut on saatu päätökseen vuoden 2018 lopulla ja asetus on tarkoitus hyväksyä lopullisesti maaliskuussa 2019.

ECRIS-TCN-asetuksella perustetaan keskitetty tietojärjestelmä, joka sisältää Euroopan unionin alueella rikoksesta tuomittujen kolmannen maan kansalaisten henkilöllisyyden määrittämistä koskevia tietoja mukaan lukien sormenjälkitietoja. Järjestelmän avulla jäsenvaltiot voisivat tarkistaa, missä jäsenvaltioissa on kolmannen maan kansalaista koskevia rikostuomioita. Tämä mahdollistaisi yksittäisten rikosrekisteritietoja koskevien pyyntöjen lähettämisen kohdennetusti vain

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

kyseisiin jäsenvaltioihin ja tehostaisi kolmannen maan kansalaisia koskevaa rikosrekisteritietojen vaihtoa.

ECRIS-TCN-asetus täydentää voimassa olevaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä rikosrekisteritietojen vaihdossa, joka perustuu ns. ECRIS-puitepäätöksellä perustettuun ECRIS-järjestelmään. Järjestelmässä rikosrekisteritietoja vaihdetaan sähköisesti jäsenvaltioiden välillä (ECRIS, *European Criminal Records Information System*). Voimassa olevassa yhteistyössä rikosrekisteritietoja vaihdetaan pääasiallisesti rikosasian käsittelyä varten.

Komission asetusehdotus (KOM(2019) 3 lopullinen) mahdollistaisi, että ETIAS-keskusjärjestelmä voisi tehdä hakuja ECRIS-TCN-tietojärjestelmään. Asetusehdotus velvoittaisi jäsenvaltiot liputtamaan ECRIS-TCN:ään merkityt tiedot, jos henkilö olisi syyllistynyt terrorismirikokseen tai muuhun vakavaan rikokseen. Asetusehdotus sisältää sekä terrorismirikoksen että muun vakavan rikoksen määritelmät. ETIAS-keskusyksikkö tekisi hakuja ja sillä olisi pääsy vain näihin liputettuihin tietoihin. Asetusehdotus laajentaisi ECRIS-TCN-järjestelmän käyttötarkoitusta rajaturvallisuustarkastuksiin. ETIAS-keskusyksiköstä tehtäisiin toimivaltainen viranomainen ECRIS-TCN:n osalta. Komission asetusehdotuksessa KOM(2019) 4 lopullinen) lisäksi säädetään, että kansallisilla ETIAS-yksiköillä tulisi olla pääsy kansallisiin rikosrekistereihin liputettujen tietojen osalta. Tarkoituksena on, että kansalliset ETIAS-yksiköt tarkastaisivat liputettujen henkilöiden rikosrekisteritiedot kansallisista rikosrekistereistä.

Valtioneuvosto suhtautuu komission antamiin asetusehdotuksiin pääosin myönteisesti. ECRIS-TCN:n osalta ehdotus sisältää kuitenkin useita kysymyksiä, joihin tulee neuvotteluissa kiinnittää huomiota, kuten ECRIS-TCN:n uuden käyttötarkoituksen määrittely, osumatiedon ja rikosrekisteritiedon käytön määrittely sekä vakavan rikoksen ja terrorismirikoksen määritelmät. Lisäksi neuvotteluissa tulee kiinnittää huomiota ehdotuksen taloudellisiin vaikutuksiin, joita tulee Oikeusrekisterikeskukselle sekä työmäärän kasvuna että tietojärjestelmäkustannuksina, jotka johtuvat ainakin tietojen luovuttamisesta kansallisille ETIAS-yksiköille että velvollisuudesta liputtaa ECRIS-TCN:ään merkittäviä tietoja.